

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

testpapers.co.za

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS

PROVINSIALE EKSAMEN

NOVEMBER 2020

GRAAD 10

REKENINGKUNDE

VRAESTEL 1

NASIENRIGLYNE

8 bladsye

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringssyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui is in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
8. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
9. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Waar metodepunte toegeken word vir een deel korrek, moet die nasiener die redelikheid van die antwoord ondersoek en ten minste een deel korrek, voor die punt toegeken word. As 'n syfer 'n metodepunt verdien het word dit beskou 'een deel korrek'.
10. In bewerkings, moet nie punte toeken vir bewerking as teller en noemer omgeruil is nie – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
11. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n .
12. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf.
Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

VRAAG 1: AARP KONSEPTE EN TRANSAKSIE ONTLEDING

1.1 KONSEPTE

1.1.1	Waar	✓
1.1.2	Waar	✓
1.1.3	Onwaar	✓
1.1.4	Waar	✓

4

1.2 TRANSAKSIE ONTLEDING

	BRON DOKUMENT	ALGEMENE GROOTBOEK		VERGELYKING		
		Rekening DT	Rekening KT	B	E	L
1.2.1	✓Tjek teenblad	✓Toerusting	✓Bank	0	✓-1 000	✓+ 1 000
1.2.2	✓Duplikaat kwitansie	✓Bankkontrole	✓ Debiteurekontrole	✓- 4 950	0	✓- 4 950
		✓Korting toegestaan	✓ Debiteurekontrole	✓- 50	✓- 50	0
1.2.3	✓ Kas- registerrol	✓Bank	✓Verkope	0	✓✓+3 200	kyk ekwiteit ✓- 3 200
		✓Koste van verkope	✓Handelsvoorraad	✓-2 000	✓- 2 000	0
1.2.4	✓ Tjek- teenblad	✓Onttrekkings	✓Bank	0	✓ - 650	✓ + 650
	✓ Joernaal- bewys	✓ Onttrekkings	✓Handelsvoorraad	✓ - 950	✓ - 950	0
1.2.5	*✓ Duplikaat debietnota	✓Krediteurekontrole	✓Handelsvoorraad	✓ - 460	0	✓ - 460
Alternatiewe allokering van punte vir die transaksie metodepunte toegeken				B	E	L
				0	✓+3 200	✓✓- 3 200

(39)

*Of: Oorspronklike kredietnota

Totaal
43

VRAAG 2: INKOMSTESTAAT

INKOMSTESTAAT VAN VEELEE VERSAMELAARS VIR DIE JAAR EINDIG 31 DESEMBER 2020

Verkope (400 380– 1 980)			✓✓398 400
Koste van verkope			✓ (240 000)
Bruto wins	Kyk berekeninge	4	☑158 400
Ander Bedryfsinkomste:	Kyk berekeninge		☑39 200
Huurinkomste (20 800 – 1 600)			✓✓19 200
Kommissie inkomste (19 000 + 1 000)			✓✓20 000
Bruto Bedryfsinkomste			☑197 600
Bedryfsuitgawes	Kyk berekeninge	7	☑ (140 790)
Lone & salarisse			65 000
Telefoon			4 050
Donasies			4 000
Water & elektrisiteit (4 950 + 450)			✓✓5 400
Advertensies (5 900✓ – 700✓✓)	Een gedeelte korrek		☑5 200
Versekering (3 890 – 800)			✓✓3 090
Voertuig herstelwerk (3 300 + 11 800)			✓✓15 100
Skryfbehoeftes (4 520 – 950)			✓✓3 570
Verpakkingsmateriaal (2 110 – 340)			✓✓1 770
Handelsvoorraadtekort (6 580✓ – 670✓✓ – 4 300✓)			☑1 610
Waardevermindering (20 000✓✓ + 12 000✓✓)	Een gedeelte korrek		☑ 32 000
Bedryfswins	Kyk berekeninge	25	☑56 810
Rente inkomste (2 000 + 2 000)			✓✓4 000
Wins voor rente uitgawe	Kyk berekeninge		☑60 810
Rente uitgawe			✓✓ (15 000)
Netto wins/verlies vir die jaar	Kyk berekeninge	6	☑ 45 810

VRAAG 3: BALANSSTAAT EN ETIEK

3.1 NOTA: HANDELS- EN ANDER KREDITEURE

Krediteurekontrole (8 500 + 650)	39 150 ✓✓	
Opgelope uitgawes	4 200 ✓	
Vooruitontvange inkomste	3 600 ✓	
Krediteure vir salarisse	12 300 ✓	
SAID: LBS	5 300 ✓	
Werkloosheidsversekeringsfonds (WVF)	4 800 ✓	
	69 350 ✓	8

3.2 EGOLI VERSKAFFERS
EKWITEITE EN LASTE OP 30 JUNIE 2020

EKWITEITE EN LASTE		
Eienaarsbelang	Een gedeelte korrek	✓ 594 000
(409 000 + 80 000 + 245 000✓ – 140 000✓)		
NIE-BEDRYFSLASTE		340 000
Verbandlening: Bank van Suid-Afrika 400 000 ✓ – 60 000✓✓	Een gedeelte korrek	✓ 340 000
BEDRYFSLASTE	Berekening	✓ 130 850
Handels- en ander krediteure	sien 3.1 Een gedeelte korrek	69 350 ✓
Oortrokke Bank (3 200 – 1 700)		✓✓ 1 500
Huidige gedeelte van lening/Korttermyn lening		✓ 60 000
TOTALE EKWITEITE EN LASTE	Berekeninge	✓ 1 064 850

13

3.3 ETIEK

3.3.1 Watter advies sal jy vir Wendy gee? Voorsien TWEE punte.

Enige twee aanvaarbare punte ✓✓ ✓✓ Deelpunte vir onvoltooide antwoorde

- Nader Menslike Hulpbrondepartement om die probleem op te los.
- Verwys die saak na die naaste Departement van Arbeid – hulle sal 'n ondersoek doen van die besigheid.
- Verwys die saak na die naaste SAID tak, die betaalstrookies wat die WVF aftrekkings weerspieël sal getoon moet word.

4

3.3.2 Verduidelik die stap wat jy sal neem teen die werkgewer wat nie die WVF van die werknemer oorbetaal het nie. Voorsien EEN punt.

Enige een aanvaarbare punt ✓✓ Deelpunte vir onvoltooide antwoorde

- Daar sal van die werkgewer verwag word om WVF wat nie betaal is nie, oor te betaal aan SAID.
- SAID sal 'n boete en rente teen die werkgewer hef.
- Bedrog – aftrekking vanaf werknemers maar betaal nie oor aan die fonds nie.

2

27

VRAAG 4: ONTLEDING EN VERTOLKING VAN FINANSIËLE STATE

4.1.1	Bruto wins op omset	
$\frac{55\ 000 \checkmark}{124\ 000 \checkmark} \times \frac{100}{1} = 44.4\% \checkmark$		Een gedeelte korrek
		3
4.1.2	Bruto wins op koste van verkope	
$\frac{55\ 000 \checkmark}{69\ 000 \checkmark \checkmark} \times \frac{100}{1} = 79.7\% \checkmark$		Een gedeelte korrek
		4
4.1.3	Opbrengs op gemiddelde eienaarsbelang	
$\frac{20\ 000 \checkmark \times 100}{\frac{1}{2} \checkmark (206\ 000 \checkmark + 200\ 000 \checkmark)} = 9.9\% \checkmark$		Een gedeelte korrek
		5
4.1.4	Bedryfsverhouding	
$40\ 000 \checkmark \checkmark : 10\ 000 \checkmark$ $(18\ 000 + 19\ 000 + 3\ 000) : 10\ 000$ $= 4 : 1 \quad \checkmark$		Een gedeelte korrek
		4

4.1.5	Vuurproefverhouding	
<p>22 000✓✓: 10 000✓ (19 000 + 3 000) : 10 000 = 2,2: 1 ☒ Een gedeelte moet korrek wees</p>		
		4
4.1.6	Beantwoord die volgende vrae:	
A	Lewer kommentaar oor die likiditeitsposisie van Mabena Winkel vir 2019. Kwoteer TWEE finansiële aanwysers.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Bedryfsverhouding✓ verhoog vanaf 3,6 : 1 in 2018 tot 4 : 1 in 2019✓ Kyk 4.1.5 • Vuurproefverhouding✓ verhoog vanaf 2,1 : 1 tot 2,2 : 1 in 2019✓ Kyk 4.1.5 • Die besigheid is in 'n goeie finansiële posisie en sal sy korttermyn verpligtinge kan nakom ✓✓ 	6
B	Die besigheid het nie sy voorgename winsgrens van 100% op kosprys gehandhaaf nie. Verduidelik in TWEE punte waarom die beoogde winsgrens nie bereik is nie.	
	<p>Enige twee aanvaarbare punte ✓✓ ✓✓</p> <ul style="list-style-type: none"> • Goedere se winsgrens is verkeerd bereken • Die besigheid het te veel korting toegestaan • Tekorte aan voorraad kon die verkope bedrae beïnvloed het • Afname in voorraad as gevolg van swak kontrole 	4
C	Gee TWEE redes en verduidelik waarom handelsvoorraad afgetrek word om Vuurproefverhouding te bereken.	
	<p>Enige twee aanvaarbare redes ✓✓ ✓✓</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorraad is minder likied • Dit is moeilik om voorraad in kontant te omskep binne 'n kort periode 	4
D	Moet Mabena tevrede wees met die opbrengs op haar belegging? Verduidelik en kwoteer relevante finansiële aanwysers.	
	<p>Ja Opbrengs op eienaarsbelang✓ verhoog vanaf 7.8% tot 9.9%, of met 2.1%.✓ Kyk 4.1.3 Die opbrengs op eienaarsbelang is hoër as die 7% rente op alternatiewe beleggings. ✓✓</p>	4

38

TOTAAL: 150